

Stavrenski dom

Doština plinova v gotost

Cena Din 1--

Stev. 82

V Ljubljani, 9. aprila 1936

Leto 1.

na abesinskih bojiščih se nadaljuje v Ženevi Italija protestira proti protestom

Ženeva, 9. aprila. Z ozirom na včerajšnji protest abesinske vlade, ki ga je pariški abesinski poslanik izročil glavnemu tajniku ZN Avenolu, je italijanska vlada vložila s svoje strani odgovor, ki obtožuje Abesinijo.

V tem odgovoru zavrača italijanska vlada vse trditve abesinske vlade z ozirom na bombardiranje Addis Abebe.

Adis Abeba ni bila bombardirana

Prva točka italijanskega odgovora pravi, da italijanska vojska letala niso Addis Abebe na padla, temveč so samo letela nad letališčem.

Druga točka ugovarja abesinski trditvi, da je Addis Abeba odprto in nezavarovano mesto, kakor bi to radi svetu dopovedali Abesinci. Neguševo prestolnica je nasprotno dobro utrjeno mesto, zlasti za zračne napade, ker ima vse povsod podzemeljska zavetišča proti bombnim in plinskim napadom. Vrh tega so italijanska letala na izvidniškem poletu čez Addis Abebo prišla v silovit ogenj abesinskih protiletalskih topov. Vsa letala so bila zadeta in težko ranjena dva letala.

Tretja točka govori in protestira proti temu, da Abesinci še kar naprej uporabljajo nečloveške dum-dum naboj, ki so prepovedani po mednarodnih pogodbah. Zaradi tega je treba smatrati, da je Abesinija tista, ki ne mara čakati začetka mirovnih pogajanj in odločitve Zveze narodov.

Prodiranje ital. čet

Asmara, 9. aprila. o. Na severni fronti Italijani nevdružno prodirajo naprej in so dospeli v eni smeri že do važnega križišča Cobbo, ki leži 50 km južno od Quorame na poti proti Desiji. Cobbo nadzira važno karavansko pot, ki gre proti jugovzhodu, v smeri proti Lasti. Druga italijanska kolona prodira proti Magdali, z leve pa se blizajo

eritrejski bataljoni vse bolj Desijeju. Ti varujejo bok tretji italijanski armadi, ki gre iz Sokote proti jugu. Italijani prodirajo mirno in brez odpora, prebivalstvo jih po italijanskih poročilih sodeč pozdravlja. V Azeboğalli so italijanske čete zaplenile veliko število pušk in strojin, ki so pripadale cesarjevi telesni straži. Prihod italijanskih čet vpliva pomirjajoče na prebivalstvo, ki je docela brez glave, kajti v zmedbi bežečih abesinskih čet se je stotinam zločincev posrečilo, da so pobegnili iz zaporov in začeli strahovati vso pokrajino. Italijanske čete so zdaj dospeli v Uallo, ki predstavlja središče pokrajine Cobbo. V tej pokrajini je vladal abesinski prestolonaslednik. Na poti proti Desiji italijanske čete popravljajo tudi svoje zemljevidne.

Uradne izgube

Rim, 9. aprila. AA. (DNB.) Uradno navajajo število meseca marca t. l. padlih italijanskih vojakov v Eritreji. V bojih je padlo 35 častnikov, 23 podčastnikov, 170 vojakov in 81 črnih srajc. Za ranami je umrlo 30 vojakov, en častnik in 17 črnih srajc. Pogrešamo štiri vojake in 26 črnih srajc. Zaradi raznih bolezni in nesreč je umrlo 8 častnikov, 12 podčastnikov, 96 vojakov in 47 črnih srajc.

Od začetka sovražnosti v Vzhodni Afriki je padlo 907 mož, ranam jih je podleglo 771, 49 oseb pa pogrešamo. Zaradi bolezni in nesreč je vsega skupaj umrlo 1622 oseb.

Italijani niso zavzeli Qurama?

London, 9. aprila. AA. (Reuter.) Italijanske čete prodirajo proti Desiji, ne da bi naletele na kakšen odpor sovražnika, ki si po porazu še ni opomogel. Italijansko letalstvo preganja razpršene sovražnike. Vsi poizkusi koncentracije abesinskih čet so bili doslej zaman. Prav tako ni nobenih poročil o novi abesinski formaciji, ki je pod vodstvom abesinskega prestolonaslednika krenila

na sever. Mislijo, da tudi ta vojska ne bo mogla ustaviti prodiranja Italijanov proti Desiji.

Abesinska vlada demantira vest, da bi bili Italijani zasedli Quoram. Pravijo, da so vsi abesinski vojski iz okolice Addis Abebe in iz krajev severno od abesinske prestolnice prejeli nalog, naj se takoj napotijo na bojišče.

Na ogadenskem bojišču je letalstvo izvedlo nove napade. Kakor poročajo s tega bojišča je general Graziani že izdal vse potrebne ukrepe za novo ofenzivo. Napadal bo z motoriziranimi oddelki. Povsod grade delavski oddelki nove ceste. Pomagajo jim pri tem tudi redni oddelki vojske.

V Adis Abebi so pozdravili vest, da je Italija obljubila, da abesinske prestolnice ne bo bombardirala. Na tisoče mož, žena in otrok je prebilo prejšnjo noč v okolici Adis Abebe. Izpostavljeni so bili hudemu nalivu.

Rim, 9. aprila. AA. (Havas.) Maršal Badoglio je poslal Mussoliniju poročilo, v katerem opisuje dogodke, ki so se razvili na eritrejskem bojišču po bitkah v v Enderti, Amba-Alagiju, Tembijenu in Šireju do zavzetja Gondarja 1. aprila t. l.

Addis Abeba, 9. aprila. AA. (Havas.) Včeraj je eskadrila sedmih italijanskih letal bombardirala Desijo. Italijanska letala so nato letela proti Addis Abebi.

Firenca, 9. aprila. AA. List »Nazione« piše, da hočejo sankcije države rešiti ostanke neguševega cesarstva in si prizadevajo, da bi se sprejel stari načrt v novi obliki. V zvezi s tem pravi list, da je sedanji položaj Italije docela drugačen, kakor je bil meseca septembra lanskega leta.

Gondar, 9. aprila. AA. (Stefani) Ne samo v pokrajini Gondaru, temveč tudi v Debareku prebivalstvo mirno dalje obdeluje svoja polja. V Gondaru je v stalnem prometu italijanski denar in ga vsi radi sprejemajo. Poklicani krogi so začeli proučevati vprašanje valorizacije bogatega zemljišča.

Nasprotje med Anglijo in Francijo v Ženevi glede abes. vprašanja Sankcije: eni ja, drugi ne

Ženeva, 9. aprila. o. Pri včerajšnjih razgovorih odbora trinajstih se so pokazale velike razlike med stališčem Francije in stališčem Anglije. Vsaka država si namreč po svoje predstavlja rešitev italijansko-abesinskega spora. Francija vztraja na stališču, da se sovražnosti na abesinskih bojiščih ne morejo ustaviti, če Ženeva ne ukinе sankcij. To stališče je povedal francoski zun. minister Flandin že na seji poslanske zbornice 20. marca.

Angleška vlada pa zahteva, da se sankcije postopoma odpravijo, kar Italijani kar naprej uporabljajo v Abesiniji strupene pline. V tem smislu je potoke tudi govor angleškega zunanjega ministra Edena na včerajšnji seji. Angleži so tudi prepričani, da Italija zavrača sleherni pogajanja in da hoče vplivati na odločitve Zveze narodov s svojimi vojaškimi uspehi. Italija pa je 1925 prav tako, kakor Abesinija podpisala pogodbo o prepovedi uporabe

ljajna strupenih plinov in nečloveškega orožja, kakor so dum-dum kroglice. Angleži predlagajo, naj se ta pogodba dopolni v toliko, da se popolnoma prepove izdelovanje strupenih plinov. Bodočnost Evrope, je dejal Eden, je zvezana z rešitvijo tega vprašanja. Mi ga moramo rešiti, če hočemo rešiti Evropo. To je nujno potrebno pri omejitvi razoroževanja, katero predlaga francoski mirovni načrt.

Francosi pa zahtevajo, da bo morala komisija Rdečega križa, ki bo preiskovala v koliki meri se je rabilo prepovedano orožje v abesinski vojni, bo morala upoštevati vse primere na obeh straneh, in raznamovati vse krutosti, tako italijanskim, kakor abesinskim vojakom. Za te odločitve pa odbor trinajstih ni poklican, temveč bi o tem moral odločiti poseben odbor pravnikov.

Zaradi nesoglasij med francosko in angleško delegacijo se zdi, da v Ženevi ne bo prišlo do

nobene važnejše odločitve.

Berlin, 9. aprila. AA. (Havas.) Sinoči je izšlo iz Ženeve datirano uradno poročilo, ki pravi, da se je francoski načrt »rodil iz potreb francoske volilne kampanje v Franciji. Načrt, o katerem pravi francoska vlada, da je konstruktiven, ne prikaže nobenih praktičnih predlogov, marveč ponavlja samo stare obrazce.

London, 9. aprila. AA. (Havas.) Ker se zunanji minister Eden nahaja v Ženevi, odklanjajo uradni londonski krogi zaenkrat komentarje o poedinostih francoskega načrta. Priznavajo pa, da pozdravljajo konstruktivni del načrta in pravijo, da ustreza francoski mirovni načrt docela stališču in željam angleškega javnega mnenja. V političnih krogih pravijo, da bo Velika Britanija vnovič vztrajala v Berlinu na tem, naj bi Nemčija v prehodni dobi ne gradila utrd v Porenju.

Francoski načrti za evropski mir

London, 9. aprila. AA. (Reuter.) Francoski protipredlogi so bili objavljeni v Parizu včeraj. Prvi del ima naslov »Deklaracija o francoskem konstruktivnem načrtu za mir«. Ta del vsebuje 25 paragrafov, razdeljenih v pet poglavij: 1. Priznanje enakopravnosti, 2. Spoštovanje sprejetih obveznosti, 3. Spoštovanje mednarodnih zakonov obveznih za vse, 4. Potrebna poročila za spoštovanje mednarodnega prava, 5. Nikake nadvlade nobene države. Drugi del spomenice ima naslov »Politični ukrepi« in ima šest poglavij. Tu je govora o kolektivni varnosti o vzajemni pomoči in o razorožitvi. Dalje je beseda o evropskih vojaških močeh, o obnovi evropskega pododpora za mir, in o ustanovitvi posebnega odbora v okviru DN, ki naj bi proučil vsa evropska vprašanja. Nato sledi naslovni poglavji: 1. Mir za 25 let, 2. Vzajemna pomoč v

razmerju do vprašanja miru za 25 let, 3. Organizacija mednarodne vojaške moči bi se organizirala v vsaki državi. Vanjo bi šli tudi oddelki letalstva. Ta vojska sila bi bila na razpolago svetu DN v primeru nujne pomoči.

Trethi del spomenice ima naslov »Gospodarska načela«. Te je 15 poglavij, proučena so pa vprašanja sodelovanja vseh narodov za organizacijo izmenjave blaga, vprašanje polov in načinov za razširitev tržišča, vprašanje denarne stalnosti, povečanje prodaje sirovin in vprašanje kolonij.

Četrto poglavje navaja razne ukrepe v okviru Društva narodov.

Drugi dokument ima naslov »Spomenica«, ki odgovarja na nemško spomenico. Ta spomenica navaja francoske razloge, ki odklanjajo nemški poskus za upravičenje glede zasedbe Porenja.

Na zasednem ozemlju je izkazalo prebivalstvo svoje simpatije do Italije. Prebivalstvo se zaveda, da ga italijanske oblasti varujejo pred razbojstvom in ropom s strani rasov.

Razen tega je Italija odgovorila pritrdilno na posredovanje odbora trinajstih. Naše čete v Italiji so v svojih izdatnih učinkovitih nedotaknjene in njihova moralna je povsod izvrstna. Vzporedno s tem se nadaljujejo priprave metropolitanskih sil na suhem, v zraku in na morju. Ministrski svet izreka svoje priznanje zlasti letalski industriji in delavcem, ki so v zadnjih mesecih izdelali zelo obsežne proizvode, kar bo še z vsakim tednom naraščalo čedalje bolj. Prav tako kaže tudi italijansko ljudstvo v vseh svojih slojih isto sveto sliko discipline.

Belgrad, 9. aprila. Z ukazom kraljevskih namestnikov je bil na predlog ministra notranjih zadev poslanec za podpredsednika belgaiske občine Dragoljub Todorović, odvetnik in občinski svetovalec.

Milijonska tatvina v Mariboru

Maribor, 9. aprila.

Maribor, 9. aprila. Oblasli so prišli na sled ogromni tatvini, ki so se že dalje časa dogajale v delavnicah drž. železnice. Gre za takozvano belo žlahtno kovino, ki je zelo draga in se rabi za ležaje pri vagonih. Na doslej nepojasnjen način so spravljali to kovino iz delavnic drž. železnice in jo prodajali različnim podjetjem in osebam. Takoj so bili aretirani trije bratje Wudler, ki imajo v Melju tovarno in livarno kovin. Njim so baje nekateri nameščenci iz delavnic prodajali to kovino. Oblasli vrše obširno preiskavo ter je v zvezi s tem bilo aretiranih 9 oseb. Koliko se je moglo dosedaj ugotoviti, gre za milijonsko vrednost. O podrobnostih bomo poročali, ko bo preiskava zaključena.

Zadeva je povzročila v Mariboru ogromno senzacijo. Ljudje ugibajo, kako je moglo priti do tega, da so mogli nameščenci neopaženo nositi iz delavnic tako drago kovino, o kateri se vodi natančna evidenca, koliko se je porabi v rezijski železnici in koliko bi je moralo ostati v zalogi. Vsekakor so se morale tatvine te kovine vršiti dalje časa, če pa gre vrednost ukradenega blaga v milijon, pa so odnalsi kovino iz delavnic gotovo tekom več mesecev, če ne let. Preiskava, ki jo vodi policijska uprava sporazumno z upravo državnih železnic, bo prinesla na dan gotovo zanimive ugotovitve o krivicah, ki prihajajo pri teh tatvinah, ki nalikujejo bolj na ponedverbe, v upostev. Poleg morilcev, ki so pribežali iz Avstrije in ki jih je aretirala mariborska policija, je sedaj vprašanje tatvine v delavnicah državnih železnic v ospredju zanimanja mariborske javnosti.

Atentatorji pred sodiščem

Belgrad, 9. aprila. Kakor smo že poročali, je uprava mešja Belgrada potem, ko je zaključila zasliševanja atentatorja Damjana Arnavtovića in ostalih narodnih poslancev, ki se omenjajo v zvezi z atentatom na predsednika kraljevske vlade dne 6. marca, izročila vse spise o preiskavi državnemu sodišču za zaščito države. Vse te spise je izdal v proučitev državni tožilec pri državnem sodišču za zaščito države dr. German Diadrov, ki je po proučitvi vseh spisov spustil na svobodo enega od poslancev, ki ga je izročila sodišču narodna skupščina in to Milojka Djurovića. Po predpisih § 96 z. o. kazenskem postopku, državni tožilec ne daje motivacije za svoj sklep, marveč samo ugotavlja, da ni povoda za kazenski pregon. Toda v smislu § 97, in 98. k. p. je državni tožilec za vse ostale poslance v zakonitem roku treh dni izročil preiskovalnemu sodniku svoj predlog za uvedbo kazenskega postopanja. Ta postopek obstoja v tem, da bo sedaj preiskovalni sodnik uvedel preiskavo, da bo nato rezultate te preiskave sporočil obtožencem ter vodil preiskavo vse dolje, dokler ne bo postopanje končno končano.

Rusija - Zun. Mongolija

London, 9. aprila. AA. (Reuter.) Iz Moskve poročajo, da so včeraj objavili besedilo protokola o medsebojni pomoči, sklenjenega 15. marca t. l. med Sovjetsko Rusijo in Zunanjo Mongolijo. Protokol ugotavlja obstoj »gentlemen-agreementa« med obema državama, ki traja že 16 mesecev in odreja medsebojno pomoč za primer grožnje vojaškega napada.

Tokio, 9. aprila. AA. (DNB.) Protest nankinske vlade v Moskvi proti sovjetskomongolskemu paktu, je napravil v Tokiju izvrsten vtis. V japonski prestolnici pozdravljajo odločno potezo Kitajske. Vsi listi zahtevajo v tej zvezi, naj se ustanovi krepka mandžursko-kitajska fronta proti boljševizmu.

Zadeva Tanskega jezera urejena

Kairo, 9. aprila. AA. (Havas.) Egiptski predsednik vlade Ali-Maher paša je izjavil, da so diplomatski razgovori o Tanskem jezeru končani. Dodal je: Lahko rečem, da se je dosegla ureditve, ki popolnoma jamči za egiptске pravice pri Tanskem jezeru.

Kandidati so: Barrio, Zamora, Sanchez Roman

Kdo bo novi španski predsednik

Madrid, 9. aprila. o. Pod pretvezo, da je kršil ustavo s tem, da je razpustil stari državni zbor, je bil odstavljen predsednik španske republike Alcala Zamora. Predsednik Zamora je bil tisti, ki je s svojo popustljivostjo omogočil španskim levčarjem zadnjo volilno zmago, zdaj pa so ga isti krogi protustavno vrgli s predsedstva države. Sprva so se razširjale vesti, da se bo proti temu nezakonitemu koraku predsednik Zamora pritožil na vrhovno ustavno sodišče.

Toda sinoči je dal Alcala Zamora izjavo, v kateri pravi, da nima smisla, da bi se pritoževal in da bo v kratkem času zapustil Madrid ter odšel z rodbino na deželo na odhiti čez poletje. V tem koraku bivega predsednika republike vidijo kolitični krogi dejanje resignacije in ga razlagajo s tem, da je Zamora nad normalnim razvojem političnih dogodkov v Španiji obupal. Španija gre naproti izraziti boljševiški diktaturi.

Začasne predsedniške poše je prevzel predsednik poslanske zbornice Martinez Barrio.

Ugibanja o nasledniku Kaj bo storil Gil Robles

Madrid, 9. aprila. o. Z ozirom na odstavek predsednika španske republike se v prestolnici vrše razburjena posvetovanja o njegovem nasledniku. Kandidatov za mesto predsednika je veliko. Levičarske skupine bi hotele imeti na čelu države bojevitiga in brezobzirnega marksista Martinez Barrio. V njem upajo skrajni levčarji, da bi uresničil svoj ideal v Španiji. Iz krogov poslancev njegove skupine zatrjujejo, da Barrio ne bo

hotel kljub vsem šansom, ki jih ima, zamenjati mesta voditelja močne parlamentarne skupine z mestom predsednika republike. Vrh tega je Barrio tudi predsednik poslanske zbornice in vodja levičarske republikanske unije. Javno mnenje pa ga smatra za bodočega ministrskega predsednika, ki bo zamenjal Manuela Azano. Njegova skupina bo zelo verjetno volila Sancheza Romana, ki ni aktivni politik, toda je prepričan levčar. Njega bi volile morda tudi revolucionarne skupine. Ljudska fronta, ki spada tudi med levičarske grupe, bo kandidirala dosedanjega predsednika Zamoro. Ni pa še jasno, za kakšnega kandidata se bo odločil katoliški voditelj Gil Robles s svojo ljudsko akcijo.

Če se levičarske skupine ne bodo zedinile na enega kandidata, potem ne bo izvolitev bodočega predsednika šla tako gladko izpod rok, kakor si predstavlja kričarški levičarski tisk.

Madrid, 9. aprila. AA. (Havas.) Poslanska zbornica je izvolila »stalno delegacijo«, ki glasom ustave nadomešča parlament med njegovim razpustom. Nato je zbornica odložila seje do 15. aprila

Nemški mir

Londonski listi poročajo, da je rekel Churchill v nemški mirovni ponudbi: »Po zasedbi Porenja ponuja Hitler Evropi 25-letni mir. Ko bo zasedel Avstrijo in Češkoslovaško, bo ponudil 50 letni mir. Ko bo dobil poljski koridor, bo podaljšal svoj mir na 75 let. Ko pa bo končno neovladni vrgel zapadne države na tla, nam bo nemara predlagal tudi večni mir.«

Strahote borbe za oblast v Avstriji

Vrv na vrat politič. nasprotnikom

Maribor, 8. aprila.

Borba med hitlerizmom in režimom zavzema v sosednji Avstriji čimdalje hujske oblike. Iz Maribora lahko to borbo zasledujemo v zanimivih podrobnostih, saj se vsak hujski nastop avstrijskih oblasti proti narodnosocialističnemu pokretu opazi v povečanem dotoku beguncev čez mejo. Zlasti v zadnjem času je začel ta dotok naraščati, o čemer smo v »Slovenskem domu« že opetovano poročali. Skoro vsak dan prihajajo begunci čez mejo, največkrat preko samotnih prelazov na Kozjaku, kjer imajo narodni socialisti v Avstriji izpeljano odlično organizacijo iz hitlerjevstvu naklonjenih domačinov, ki znajo spraviti kljub najhujši pažnji avstrijskih obmejnih stražarjev begunce čez mejo. Ker so se začeli ščititi med begunce tudi razni kriminalni tipi, je začelo avstrijsko vodstvo narodnosocialistične stranke izdajati beguncem posebne

legitimacije,

ki jih označujejo kot žrtve političnega pokreta, da se z njimi lahko izkažejo pred našimi oblastmi. Prvi begunci, ki so imeli take legitimacije, so bili trije: Gradčan: 35letni pekovski pomočnik Josip Schellau, 25letni monter Fric Godar in 22letni mehanik Josip Wötsch. Vsi trije so navedli, da so pobegnili zaradi tega, ker so skrivali v svojih stanovanjih orožje, municijo in protirežimske letake. Graška policija pa je izvedela za to skrivališče in jih je nameravala aretirati, potem svojega zaupnika pri policiji pa so hitlerjevi za namero doznali ter so poslali vse tri čez mejo. V Mariboru jih je postavila policija pod nadzorstvo, v ostalem so se pa kakor vsi drugi politični begunci, lahko v omejenem obsegu kretali v mestu. Policija pa je obenem uvedla tajno preiskavo o vzroku njihovega pobeга ter je dobila v roke sumljive dokaze, da se skrivajo za dozdnevno lahkimi političnimi delikti vseh treh begunov v resnici

zločinski politični umori

ki so se zadnje dni marca dogodili v okolici Gradca. Obračunavanja med hitlerizmom in režimom je zavzelo zadnje čase izredno ostre oblike. Na ti-so-če pripadnikov narodnosocialistične stranke je bilo aretiranih in odgnanih v koncentracijska taborišča in zapore. Med njimi so mnoge ugledne osebnosti, celo bivši avstrijski podkancler. Aretirani so bili ljudje, o katerih nihče niti od daleč ni sumil, da so v zvezi z narodnosocialističnim pokretom, saj so bili znani na zunaj kot najvnetejši pripadniki režima. Oblasti so izsledile celo več zaupnikov hitlerjevske organizacije na važnih upravno-uradnih mestih, od koder so imeli točen vpogled v vse namene državnega aparata. Najhujše nastopa režim na avstrijskem Štajerskem, kjer je bilo izvršenih največ aretacij. Vse to je dalo vodstvu narodnosocialistične stranke v Avstriji misliti, da je

izdan štrankin arhiv za Štajersko

Tajna preiskava, katero je vodstvo hitlerjevcev izvršilo, je ta sum potrdila. Obenem je pokazala sled za izdajalce, ki so zavzemali odlična mesta v vodstvu stranke v Gradcu. Osumljena sta bila mladi jurist Kralik, sin znanega bivšega mariborskega tiskarja Kralika, ki je bil lastnik Mari-borske tiskarne ter se je po prevratu preselil v Gradec, ter neki monter Hofer v Feldbachu. Kralik je zavzemal v graškem vodstvu narodnosocialističnega pokreta važno funkcijo ter je bil vodja hitlerjevskih napadalnih oddelkov na graški univerzi. Kot tak je imel vpogled v vse skrivnosti in dostopen mu je bil tudi arhiv, ki je bil največja tajnost. Hofer je bil tudi svojočasno vnet narodni socialist, potem pa je prešel k Heimatschutzu. To samo na sebi sicer ne bi bilo sumljivo, ker je storilo slično korak že mnogo drugih hitlerjevcev, padlo pa je v oči, da je Kralik kljub temu še vzdrževal tesne zveze s Hoferjem. Vse to je povzročilo, da je vodstvo hitlerjevcev v obeh zasluhtlo izdajalce, ki sta izdala režimu štrankin tajni arhiv. Na posebni seji vodstva sta bila oba

obsojena na smrt

in z izvršitvijo smrtnih obsodb so bili poverjeni najzanesljivejši pristajši. Ena trojka je dobila nalogo, da odstrani Hoferja, druga pa naj bi ubila Kralika. Oba umora sta bila izvršena in sta povzročila v Gradcu ogromno pozornost, in v javnosti pa se ni o njima ničesar slišalo, ker je imelo avstrijsko časopisje strog nalog, da mora o tem

absolutno molčati

Avstrijskemu režimu je danes mnogo lažje na tem, da se čim manj v javnosti govori o hitler-janskem pokretu in skušajo inozemstvo prepričati, da je že skoraj iztrebljen. Le od časa do časa, kadar gre skozi državo val novih aretacij, prodrejo v inozemstvo glasovi o izredni živahnosti hitlerjevskega gibanja. Poznavalci pa pravijo, da je hitlerjevstvo danes v Avstriji močnejše, kakor kdaj poprej in da je to tudi eden vzrokov, zakaj uvaža Avstrija splošno vojaško dolžnost. V kasarnah misli izgnati iz mladine upornega hitlerjev-skega duha, kar pa bo po sodbi avstrijskih narodnih socialistov nemogoče. Doseglo se bo ravno nasprotno, da bo postala armada nositeljica narodnosocialističnega pokreta, ki je že danes pro-drž v vse njene edince, tako da postaja čimdalje nevarnejša za obstoj režima.

Hoferja so zadavili

z vrvo v avtomobilu

Trojica, ki je bila določena, da izvrši smrtno obsodbo nad Hoferjem, se je pripeljala v avtomobilu, katerega je vodil zaupnik stranke, v torek, dne 31. marca, ob 9 zvečer v Feldbach. Povprašali so, kje stanuje Hofer, se podali k njemu ter se mu predstavili s ponarejenimi izkaznicami kot detek-tivi graške policije. Povabili so ga v avtomobil in Hofer je moral slediti. Bila je to zaprta limuzina, v katero sta se vsedla spredaj sofer in en spremlje-valec, druga dva pa sta vzela na zadnjem sedehu Hoferja v sredo. Avto pa se ni odpeljal proti Gradcu, temveč je vzel smer proti jugu. Spotoma se je odigrala v avtomobilu grozovita drama. Ko je pasiral Lipnico in se vedno bolj bližal jugo-slovanski meji, sta oba moža na zadnjem sedehu naenkrat planila na Hoferja. Eden ga je prijel čez pas preko rok, da je bil za trenutek brez obrambe, drugi mu je pa v tistem hipu

urgel zanjko okrog vratu

ter ga začel daviti. Med žrtvijo in morilci se je vnela strašna, nema borba, ki je bila v nekaj mi-nutah odločena. Med tem, ko je avto drvel v noč, je žrtev izhropela. Avto je zavil na cesto proti avstrijskemu Cmurčku. Blizu vasi Gosdorf, v neposredni bližini naše meje, se je ustavil ob malem potoku. Iz avtomobila so izstopili trije možje, ki

so dvignili truplo ter ga zanesli ob potoku v stran od ceste. Vrgli so ga v zaraščeni potok, kjer so ga našli šele čez nekaj dni, tako da avstrijske oblasti dalje časa niso vedele, kako tragična usoda je za-dela njihovega zaupnika.

Umor Kralika

se je zgodil naslednjega dne. Ugrabili so ga morilci ob 7 zvečer na graški promenadi. Sredi gne-če so se mu približali trije mladi možje in izvršili dejanje čisto na gangsterski način. Silovit udarec z gumijevko na glavo, da se je brez glasu zgrudil, nato pa so ga z bliskovitostjo naglo dvignili v avto-mobil, ki je stal v bližini z užganim motorjem in so zdrveli po ulicah. Predno so se ljudje zavedli, že ni bilo o avtomobilu nobenega sledu. V graški okolici so vrgli nezavestnega Kralika iz avtomobila v obcestni jarek, ga dvakrat ustrelili v glavo ter se nato naglo odpeljali. Truplo ustreljenega Kralika so našli kmalu in to je znatno olaj-salo zasledovanje storilcev. Slučajno si je neki fant zapomnil tudi številko avtomobila in izsledil so potem soferja, ki pa o vsem ni hotel ničesar vedeti, dočim storilcev niso mogli še dosegati najti. Sledovi za njimi vodijo proti nemški meji, kamor so baje pobegnili.

Sledovi vodijo na našo mejo

Avstrijskim varnostnim oblastem se je po-čilo ugotoviti tudi sledove za morilce Hoferja. Cmurčku se je avto, v katerem je bil Hofer za-lijen, obrnil nazaj ter je vozil skozi Lipnico proti Lučanam. Tam se je v bližini meje ustavil in trije morilci so izstopili. Od tu naprej pa je sled zopet

zmanjkala. Ni bilo mogoče ugotoviti, ali so zločinci pobegnili preko meje, ali pa so se skrili v goratih predelih zapadne Štajerske, kjer se skriva mnogo stotin narodnih socialistov ter čaka na pri-liko, da pobežnejo čez mejo. Zaradi tega so vršili predvsem najstrožjo preiskavo v Avstriji, ker so bili mnenja, da so morilci Hoferja in Kralika ene in iste osebe.

Morilci v Mariboru

Kakor smo že omenili, se je mariborska po-licija živo zanimala za vzrok pobeга Schellaua, Godarja in Wötscha. Pri tem je dobila v roke presenetljive dokaze, da se v tej trojici najbrže skrivajo morilci montera Hoferja. Vsi trije be-gunci, ki so se včeraj pod policijskim nadzorstvom svobodno kretali po Mariboru, so bili naenkrat aretirani in na policiji zaslišani. Skraja so vsi ta-jili in ogorčeno odvrčali vsak sum, ki bi jih bil utegnil spraviti v zvezo z zavratnim umorom, ka-terežga so ostro obsojali. Ko so jim pa servirali vedno več dokazov, ki govorijo za njihovo krivdo, se je naposled prvi vdal. Ves skrušen je priznal, da ve, kdo so morilci Hoferja in je naposled izdal svoja dva tovariša. Sebe je skušal ščititi s tem, da je bil pri umoru samo navzoč, pa se sedel v avto-mobilu spredaj pri soferju in sta Hoferja zadavila sama Schellau in Wötsch. Ta dva pa sta vse ogorčeno tajila in zadrževala svojo nedolžnost, češ, da si je Godar vse izmislil, da je avstrijski špijon, ki hoče oba pogubiti po nedolžnem in da sta le navadna politična begunca. Vse pa je bilo zaman in končno sta tudi onadva podala

Obsežno priznanje

v katerem izjavljata, da sta izvršila povelje vod-stva hitlerjevske stranke, ki je obsodila Hoferja na smrt. O umoru Kralika pa sta zvedela šele potem, ko so vsi trije pobegnili na naš teritorij, ter so bili v Mariboru obveščeni, da je tudi Kra-lika doletelo plačilo za izdajstvo. Odločno za-nikata, da bi bila zapletena tudi v Kralikov umor. Vsi trije begunci so upali, da bo njihovo dejanje za vedno ostalo prikrito in da se jim bo po-erečilo iz Jugoslavije na kak način priti v Nem-čijo, kjer jih je čakalo plačilo za njihov strahoten zločin. Pravijo, da so izvršili iz političnega pre-pričanja in da ga ne obžalujejo.

Ali bodo morilci izročeni Avstriji

Danes popoldne je policija izročila vse tri politične zločince sodišču, kjer so jih zaprli v pre-iskovalni zapor. Obenem so bile avstrijske oblasti obveščene o odkritjih. Sodišče bo vršilo preiskavo naprej. Sedaj pride v ospredje vprašanje, ali bodo zločinci izročeni Avstriji. Po mednarodnem pravu se političnih zločincev ne izroča in da je tukaj ozadje strašnega dejanja političnega značaja, je jasno. Saj tudi Avstrija ni hotela izročiti Perče-viča, ki je imel svoje prste vmes v marsejski tra-gediji. Gotovo pa bodo avstrijske oblasti zahtevale izročitev morilcev ter bi napravili z njimi v Av-striji kratak proces. Pred večali jih ničesar ne bi moglo rešiti. Povsem verjetno pa je, da se bo vršil proces proti vsem trem v Mariboru ter bo pred-stavljal

veliko politično senzacijo

kakor je pri nas še nismo imeli. Saj se bo v tem procesu razgrnil pred javnostjo ves strahoten si-stem, ki ga uvajata v svojo borbo v Avstriji re-žim in njegov nasprotnik — narodni socializem in ki dobiva sedaj svoj višek v nezaslišanih političnih zločinstvih, ki jih pri narodu, kakor je avstrijski, skoro ne bi nihče pričakoval.

Fašisti in rušilci pozivajo na upor

Naša slovenska javnost je bila v dovoljni meri poučena o spletkah in krvavih načrtih, ki jih je snovala v parlamentu in senatu proti sedanjim vladni skupini, ki vklepa vse jugoslovanske fašiste, od poforcev do pohorcev, v svojo verigo. Vedela je naša javnost, kje je treba iskati rušitelje države, saj je nanje tako jasno in nedvoumno pokazal sli-m predsednik vlade v svojem velikem govoru v senatu pred zaključkom proračunske debate. Med prav listimi so se zdaj našli ljudje, ki so izdali na svoje zaupnike tajno okrožnico, s katero po-zivajo na rušilno delo med narodom, na sejanje vznemirjenja in nerodov, da bi mogli vreči vlado in se tudi skozi kri dokopati do oblasti.

Ta okrožnica, ki jo spodaj objavljamo, postavlja na laž vse zavijanje fitega dela skupščinske opozicije, ki je uganjala v skupščini obskurkcijo pod gesli, ki so »zvenela« visoko nacionalno, in fite fraze v senatu, ki so z njimi pohorci dušili našo javnost. Zdej vemo, da je bil atentat na pred-sednika vlade zvarjen ne samo v krožku poslan-cev, ki sedaj čakajo na sodbo belgradskega sodiš-ča, temveč je bilo to le prvo dejanje po načrtu, ki ga je zasnovala zveza edinih Jugoslovenov. Strup, laž in kri so vsebina gesel, ki jih naši po-forcei in pohorci vsiljujejo ljudem, čili je pa oblast, nasilje in korupcija.

Naša javnost pa je zelo radovedna, kakšno po-hvalo in opravičilo za te visoko nacionalne načrte bo znalo iznajti dravsko plemensko glasilo, naj-objektivnejši list pod božjim soncem.

Osrednji izvršni odbor nacionalne fronte Vam po sklepu eksekutivne sporoča:

I. V prejšnjih okrožnicah smo Vam pojasnili političen položaj. Napovedali smo tudi skorajnji konec Stojadinovič-Koroščevega režima, ki je vzbudil odpor vseh nacionalnih elementov v državi, tako, da je nacionalna fronta danes bolj kot kdaj enotna in borbeno. Na žalost se zaenkrat organiziranemu nacionalnemu odporu ni posrečilo zrušiti protijugoslovensko »gangstersko« vlado, predvsem radi nezadostne organizacije v narodni skupščini. Vendar pa je to le kratek zastanek — priprava v zmagovitem pohodu nacionalnega po-kreta.

II. Nekateri naši zaupniki so izrazili željo, da bi spremenili način borbe. Vse te moramo opozo-riti na disciplino in nato, da je taka borba za en-krat edina mogoča pot, da vržemo to laždemo-kratsko vladanje, ki se je povsod po svetu že pre-živelo, ter da zopet zavladava jugoslovanska nacio-nalna fronta.

III. Ker v skupščini nismo uspeli, smo organi-zirali afont proti vladi v senatu. Kljub velikemu pritisku so ostali nacionalni senatorji dosledni svojem sklepu in izglasovali vladi nezauipnico. Vsaka poštna vlada bi morala na tako nezauip-nico dati ostavko. Toda vlada »brez poštenja in

časti« tega ne bo storila, zato je pač naša dolžnost, da se poslužimo drugih sredstev, da jo vržemo. Po prvi zmagi v senatu bo sedita kmalu druga.

IV. Pozivamo vse naše poverjenike, da v smi-slu lokalnih navodil pojačajo svoje delo in organi-zacijo, da bodo v slučaju potrebe vsi nacionalni ljudje pripravljeni. Brez dela in žrtve ni pravega nacionalizma.

V. Posebno pa pozivamo nacionalno mladino, da se tesno oklene svojih preizkušenih političnih voditeljev. Mi smo naši mladini hvaležni za mno-ga dela, ki jih je v preteklih dneh storila. Naj svo-jo organizacijo še izpopolni in borbo pojači. »Zve-stoba za zvestobo«, to naj bo naše geslo!

VI. Javno razpoloženje in mnenje je drago-ceno za našo zmagu. Poverjeniki naj zato povsod organizirajo sistematičen boj kot proti vladi in naj kot do sedaj, širijo nerazpoloženje med ljudstvom s prikazovanjem znižanja plač, zvišanjem davkov, omejevanja svobode itd. Obenem naj se še bolj sistematično prikazuje skorajni padec vlade in nastop nacionalne fronte s politiko Velikega Kra-tja Mučenika. To bo pospešilo našo zmagu, ker se je tudi pri zadnjih demonstracijah v Zagrebu videlo kako zelo tako nerazpoloženje slabi vlado. Pri tem delu pa opozarjamo na skrajno previd-nost, ker vladna banda povsod jezuitsko vohuni.

VII. Vse delo naj se vrši le pod imenom na-cionalne fronte in naj se stranka radi taktike čim manj omenja. Vsi poverjeniki, zaupniki naj se pa glede organizacije tajnega dela drža navodil, ki so jih dobili lansko leto seveda političnemu stanju primerno.

VIII. V kratkem Vas bomo podrobno obve-stili o sistematični, odločni borbi, ki jo bomo začeli po celi državi. Kdaj točno se bo to zgo-dilo Vam ne moremo javiti še sedaj, ker je od-visno od sklepa glavnega akcijskega odbora v Beogradu, kdaj bo radi razvoja dogodkov prime-ren trenutek, da se začne borba. Pripravljeni pa morate biti vsak čas.

IX. Ker se je zgodilo, da nekaj naših pover-likov ni prejelo zadnjih naših okrožnic, boste ra-di varnosti sprejeli vsa sporočila vedno v drugač-nih kverhah in vedno s šifro. Vaša šifra je: ... (šifre ne objavimo, da ne izdamo, odkod smo okrožnico JNS dobili — op. ured.) S to šifro signirajte tudi vsa Vaša eventualna sporočila v smislu okrožnice in navodil, ki Vam jih bomo v kratkem poslali. Pazite na vse dogodke v Vaši okolici, predvsem na lažna podtilkanja, ker nam bo to zelo koristen material za delo, ko pridemo zopet na vlado.

X. To okrožnico, predvsem pa šifro takoj uničite, da ne pride nepoklicanim v roke. Šifra je sredstvo, da se obvarujemo podval. Zahtevamo v tem pogledu skrajno previdnost!

V boj za nacionalno zmagu velike Jugoslavije!

Priznanje slovenskim duhovnikom

Ljubljana, 9. aprila.

Včeraj dopoldne je ban dr. Marko Nallačen izročil visoka odlikovanja, s katerimi je kr. namest-ništvo odlikovalo ljubljanskega stolnega prošta g. Ignacija Nadraha, mariborskega stolnega prošta g. dr. Maksimiliana Vraberja, novomeškega prošta g. Karla Cerina, župnika v Ralečah g. Josipa Lavtarija in župnika v Ljubljani patra Kazimirja Zakrajška. Za svoje državljanske zasluge so pre-

Odlikovanci z banom

jeli: g. Ignacij Nadrah red sv. Save II. reda, vsi ostali red sv. Save III. reda.

Ko je izročal odlikovanja, je imel g. ban na-govor, v katerem je ta odlikovanja označil kot pri-znanje velikih zaslug, ki jih imajo odlikovanci za državo in naš narod, obenem pa so to odlikovanja vsej slovenski duhovščini, popolno priznanje z naj-višjega mesta. G. ban je izrazil svoje prepričanje, da država tudi za bodočnost vedno računa na

podporo duhovščine v vsakem pogledu, prežela velike ljubzni do domovine se bo za njen dobro-bit in veličino ter slevo kralja vedno neinesebni-nejše žrtvovala.

Za odlikovance se je g. banu zahvalil ljubljans-ki stolni prošt Ignacij Nadrah. Prosil je g. bana, naj sporoči vdanost in zahvalo na najvišjem mestu, poudaril pa zraven, da sprejemajo ta odlikovanja ne samo kot priznanje nim osebno, temveč odli-kovanje vse slovenske duhovščine. Slovenska du-hovščina je vesela tega priznanja, ker ve, da je svojemu narodu in državi služila vedno z najčistejšimi nameni, tudi takrat, ko se ji je tako priznanje odrekalo. V era ji nalaga to veliko dolžnost, z de-lom in molitvijo se katoliška duhovščina žrtvuje za svoj narod, svojo državo in svojega kralja.

Posebej se je zahvalil še župnik pri sv. Kri-štofu v Ljubljani pater Kazimir Zakrajšek. Porabil je to priliko in prosil g. bana pomoči za Rafaelovo družbo, kateri je po njegovem prepričanju po nje-govi osebi pravzaprav namenjeno to odlikovanje. Rafaelova družba je edina ustanova v domovini, ki se briga in skrbi za naše izseljence, za našo kri, ki se v tujem svetu vplaja med tujimi narodi. Pro-sil je g. bana, naj pomaga tej družbi v stremljenju, da se v Ljubljani osnuje izseljenški inštitut, ki bo še v večji meri skrbel za narodne, kulturne, du-hovne in materialne potrebe naših izseljencev. Naš izseljenec se je vedno čutil tesno povezanega na svojo staro domovino, vemo, da so naši izse-ljenci vsa povolna leta do l. 1930. pošiljali domov vsako leto do dvajset milijonov svojih prihrankov. In ljudem, ki so tako skrbeli za svoje v stari do-movini, se prismojokljati zgodi, da v borbi za vsakdanji kruh obnemorejo in se vsi zgarani vra-čajo v domovino v zaljšje. Domovina pa jim naj-

Auto se zaletel v cestno ograjo

Kranj, 8. aprila.

Včeraj dopoldne bi se na tako zvanem »Ga-štejskem klancu« pripetila velika nesreča. Avto-mobil, last znanega kranjskega tovarnarja, se je ko je vozil po klancu navzdol, zaletel v obcestno ograjo, jo podrl v razdalji okoli 10 m ter po iz-redno srečnem naključju obstal na robu strmege brega, kakih 20 m visoko nad železniškim tirom, ki pelje proti Ljubljani. Vsi, ki so se vozili v njem, so odnesli zdravo kožo, le avto je težje poško-dovan.

Da je nastala nesreča, je krivo predvsem to, da je bila cesta zelo spolzka, ko pa je pričel avto-mobil drseti, so naenkrat odpovedale zavore in tako se je naenkrat avtomobil zaletel v ograjo. Le srečnemu naključju in temu, da je sofer vozil po-časni, se imajo potniki zahvaliti, da ni prišlo do smrtnih žrtve.

Denar sta kovala

Kranj, 8. aprila.

Denar je sveta vladar in kdo bi se čudil ne-katerim, če si ga zažele. Ker pa je danes denar težko prislutiti, si marsikdo misli: začnem ga de-lati in v kratkem bom bogat.

Tako sta mislila in tudi začela delati dva delavca iz kranjske okolice. Eden je doma iz Zg. Bitnja, drugi iz Primskovega. Prvi je hotel bolj polagoma obogateti in je pričel delati kovance po 20 Din. Drugi pa je hotel hitreje, zato jih je delal po 50 Din.

Toda imela sta smolo, takoj, ko sta jih pričela razpečavati, so jih spoznali za nepravne in oba so naznanili orožnikom, kateri so jih poslali na so-dišče, kjer se bosta v kratkem morala zagovar-jati pred sodniki.

Da pa so tako hitro spoznali kovance za ne-prave, je vzrok to, da so bili skoro iz samega aluminija.

Riziko dela

V Zgornji Šiški št. 105 je prišlo danes jutraj do težje nesreče, katere žrtev je postal zidaraki pomočnik Rebol Ivan. Ta je namreč opravljal pri imenovanju hiši zidarska dela ter sta precej vi-soko na običajnem odru, kakršne imajo pri delu zidarji. Naenkrat je Rebol omahnil z odra ter pa-del na tla ter se pri tem močno poškodoval. Po-klicani so bili reševalci, ki so ga z rešilnim avto-mobilom prepeljali v splošno bolnišnico.

Dr. Ante Bauer težko bolan

Zagrebski nadškof dr. Ante Bauer je pred ne-kaj dnevi nevarno zbolel na vnetju pljuč. Bolezen je kmalu krenila na boljše, vendar je pa zopet na-stopilo ponovno vnetje, zaradi česar so pozvali zdravnike, ki so ugotovili, da je stanje bolnega nadškofa še vedno resno, vendar zaenkrat še ni bojazni, da bi ne mogel okrevati kljub svoji visoki starosti. To upanje se bo tudi izpolnilo, da le ne nastopijo kake komplikacije, ki bi bolezen poslab-šale.

Šahovski turnir

Novi Sad, 9. aprila. m. Včeraj so se nadalje-vale prekinjene igre drugega kola in sicer med Pircem in Tomovičem, ter Königom in Nedelj-kovičem. Presenečenje ni bilo, ker sta zmagnala favo-rita Pire in König. Naknadno so se odigrale tudi partije iz prvega in drugega kola, ki se prej niso mogle odigrati radi odsotnosti Schreiberja. Včeraj je remisiral s Friemannom, Kostičem in Nedelj-kovičem. S tem so odigrane vse igre tretjega kola in je stanje na tabeli sledeče: dr. Trifunović, Pirc in Friedmann 2 in pol, König, Opočenski 2, Schrei-ber 1 in pol (1), Bröder 1 in pol, Pelikan 1 in pol, Kostić 1 (1), Popović 1, Vuković 1, Nedeljko-vič, Tomović po točki, Kulžinski 0. Danes se odigra četrtlo kolo s sledečimi partijami: Pirc—Kostić, Friedmann—Tomović, Vuković—Pelikan, Opočens-ki—Schreiber, dr. Trifunović—Kulžinski, Nedelj-ković—Bröder, König—Popović.

Plavajoča vas

V Kanadi imajo občino, ki se imenuje Floating Village — plavajoča vas. Njeno ime je dobesečno pravilno. Vas, ki šteje 11 hiš, cerkev, šolo in zo-družno prodajalno, stoji na velikanskem splavu. Tu biva osebie obalne pomorske uprave, ki skrbi za varnost plovbe, redno meri globino plovne vod in takoj javlja vse izpremembe zemljepisni oblasti. Plavajoča vas šteje nad 100 prebivalcev s 30 otroki. Vsi so zdravi in zadovoljni. Samo ob velikih viharjih morajo sedeti doma z nateknje-nimi rešilnimi pasovi. Ta čudna naselbina, ki jo potrebi potegne vlačilec v to ali ono pristanišče, plava po kanadskem velikem oceanskem zalivu že nad 40 let, a nikoli ni doživela nobene nesreče.

večkrat ne more prav ničesar nuditi; obsojeni so na pravni in telesni propad. Za take ljudi je nujno potreben izseljenški dom. Da se bo tem perečim vprašanjem posvečala največja skrb tudi s strani države in banovine, vidi pater Zakrajšek zagoto-vilo v odlikovanju, ki ga je prejel.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 9. aprila: Veliki četrtek.
Jutri, petek, 10. aprila: Veliki petek.

Lekarne. Nočno službo imajo: dr. Kmet, Tyrseva cesta 6, mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste.

Kaj bo danes

Dvorana pri »Slonu«: ob 20.30 redni članski sestanek likovnih umetnikov.

Društveni dom Kodeljevo: ob 8 predavanje Stanka Jegliča v okviru fantovskega oddelka.

Vrsto naših najlepših samospevov, štiri samospeve iz bogatega vrela Schubertovih skladb in 4 najlepše, najpomembnejše tenorske arie skladateljev Mozart, Čajkovski in Puccini nam bo zapel na svojem koncertu tenorist Anton Drmota. Na klavirju ga spremlja prof. Janko Ravnik, koncert bo v sredo po praznikih, dne 15. t. m. ob 20 v Filharmonični dvorani.

Češki moški zbor Smetana iz Plzna pride v Ljubljano in koncertira v Filharmonični dvorani v sredo, dne 22. t. m. Na koncert čeških pevcev že danes opozarjamo.

»Društvo Delo in Eksistenca« sklicuje svoj redni občni zbor za nedeljo, dne 19. aprila t. l. ob pol 10 dopoldne v vrtnem salonu hotela Lloyd, s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo funkcionarjev. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Začetek ob 20

Četrtek, 9. aprila: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 Din navzdol.

Petek, 10. aprila, ob 15: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 Din navzdol.

Sobota, 11. aprila: zaprlo.

OPERA

Začetek ob 20

Četrtek, 9. aprila: zaprlo.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Četrtek, 9. aprila, 12. Orgelski koncert (plošče). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13.15 Ruske duhovne pesmi (plošče). — 14. Vremensko poročilo, borzni tečaj. — 16. Resna glasba (radijski orkester). — 18.40 Pogovori s poslušalci. — 19. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — 19.30 Nacionalna ura: Sokolsko predavanje (iz Beograda). — 20. Branje iz sv. pisma, nato petje psalmov (Ljubljanski bogoslovci). — 20.40 Instrumentalni dueti (klavir: gđ. Melita Gnjazda, harmonika: gosp. Dimitrije Kaškarov). — 21.20 Pesmi in speli (solistično gospi Franja Bernot Golobova, gosp. prof. Marjan Lipovšek in radijski orkester). — 22. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — Konec ob 22.15.

Drugi programi:

Četrtek, 9. aprila — Beograd: 20. Koncert pevskega društva »Mokranjac« — Beograd 11: 8. Duhovni koncert pravoslavne crkvene zbor. 14. Mirkovićevo predavanje »Kristusovo tpijenje na freskah starih srbskih zadužbin«. 17.45 Stefanovićevo predavanje »Kristus v zgodovini«. 20. Premos koncerta iz normalnovalne belgrajske radijske postaje — Zagreb: 20. Bachova maša v h. molu — Dunaj: 19.30 Bachove skladbe. 19.45 Cherubinijev »Requiem«. 20.15 Dunajski filharmoniki. 22.20 Beethovnov godalni kvartet — Budimpešta: 19.15 Mozartov koncert za flavto. 19.40 Uha: zvez pasijon. 22.35 Orkestralna glasba — Trst-Milano: 17.15 Komorna glasba. 20.45 Pasijon. 22. Orgla — Rim-Bari: 17.15 Klavir in petje. 20.35 Duhovna glasba. 22. Orgla — Praga: 19.10 Violina. 19.40 Vokalni kvartet polje pesmi o pomladi. 20. Kuprinova igra »Salomit«. 21. Orkestralna glasba. 22.15 Laha glasba.

Kamnik

Kamnik, 7. aprila.

Finančna kontrola v Kamniku se je preselila iz predmestja Sutne v vilo g. Božiča nasproti glavnega kolodvora v Kamniku.

Kamniški hodniki bodo že vendar enkrat urejeni. Ker kamniška mesna občina ni zmogla s svojimi dohodki popolnoma urediti hodnikov ob hišah in to po vsem mestu, so se ponudili lastniki hiš, da bodo sami vsak pred svojo hišo dali hodnik urediti tako, da ne bodo kamniški pločniki potem imeli več nadstropij, kot jih imajo sedaj in se mora prav previdno hoditi, da se ne zdrsne s hodnika na cesto, posebno še ob deževju, ko je vse mokro in spolzko in hodnik ves v lužah.

Najboljše bi pa bilo, da bi se s popraviljem hodnikov takoj pričelo, dokler še ni tujcev v Kamniku, kateri pa bi gotovo ušli iz Kamnika, če bi morali hoditi namesto po hodnikih, po prašni kamniški cesti.

Na šport in olimpijske igre

Zagreb, 8. aprila. AA. Včeraj je prisel v Zagreb minister za telesno vzgojo ljudstva g. Dr. Josip Rogić. Ob 18 je imel g. dr. Rogić konferenco s predstavniki jugoslovanskega olimpijskega odbora, Zveze športnih zvez in s predstavniki vseh športnih zvez s sedežem v Zagrebu. Predsednik Zveze športnih zvez dr. Hadži je pojasnil g. ministru slanje našega športa in mu zlasti poročal o pripravah za odhod naših tekmovalcev na 11. olimpijado v Berlinu.

Minister dr. Rogić je z zanimanjem sprejel pojasnila in obljubil, da bo storil vse, kar bo v njegovi moči, da bo naše zastopstvo na olimpijadi kar moč dobro. Zastopnike našega športa je razveselil posebno z izjavo, da je za sodelovanje naših tekmovalcev na berlinski olimpijadi poskrbljeno v proračunu in da bodo potrebni zneski v najkrajšem času izplačani.

Minister dr. Rogić je tudi danes ostal v Zagrebu. Med dnevom si je ogledal posamezne športne ustanove.

Nove cigare

Beograd, 9. aprila. AA. Uprava državnih monopolov je uvedla novo vrsto smotk in jih že dala v promet. Te smotke se imenujejo »Cigarillos« in so pakirane v škatlah po pet kosov. Cena škatlice je 3 Din. Te smotke so majhne in so se v nekaterih krajih zelo dobro prodajale, po zedinjenju se je pa ukinilo njihovo izdelovanje. Da pa ustreže kadilecem smotk, je uprava državnih monopolov sklenila že obstoječe vrste smotk komprimirati še s to tipa, da bodo kadilci cigar imeli čim večjo izbiro. Za zdaj se prodajajo te smotke v vseh banovinskih in večjih sreskih mestih, čez dva meseca pridejo pa v promet tudi v vseh drugih krajih.

Vseučiliška knjižnica se prične v kratkem graditi

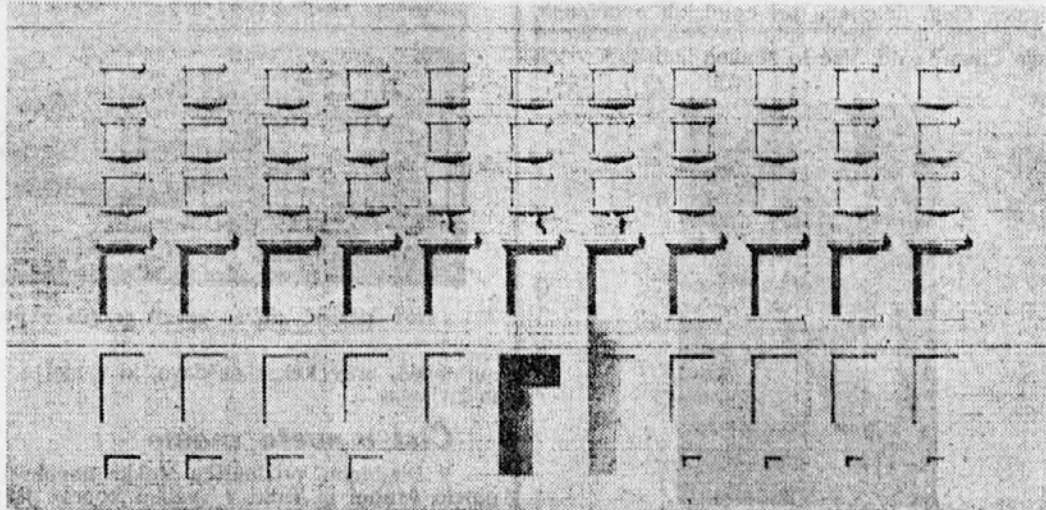
Ljubljana, 9. aprila.

Postavitev vseučiliške knjižnice v Ljubljani je problem, ki se vleče že skozi več let. Ni bilo in ni bilo mogoče dobiti primernih sredstev za postavitev tako potrebne institucije, brez katere slovenska prestolnica kot kulturno središče Slovenije pač ne more dalje vzdržati. Vseučiliška knjižnica naj bi bila ono mesto, kjer bi se osredotočevalo duhovno delo slovenske mladine in inteligence.

Razumljiva je radi tega borba, ki jo je postavila vsa slovenska inteligenca, da doseže zgradnjo te prepotrebne institucije. Šele Stojadinović-Koroševa vlada je to zahtevo slovenskega naroda primerno upoštevala, uvidela vso potrebo po uni-

ske uprave pa je bil prvotni načrt nekoliko spremenjen, to pa predvsem le radi tega, ker se mora upoštevati novi format opeke. Zgradba bo petnadstropna ter tako reprezentativna, da bo res delala čast Ljubljani. Glavni vhod v knjižnico bo iz Knežje ulice, kamor bo obrnjena tudi glavna fasada. Celotni stroški za postavitev knjižnice so preračunani na okrog 8 milijonov dinarjev. Prva anuiteta je bila upoštevana že v državnem proračunu 1935/36. Skoraj bi ta anuiteta že propadla, da ni banska uprava še v zadnjem času izdelala načrtov ter takoj razpisala licitacijo.

Na gradbenem oddelku banske uprave je bila včeraj licitacija za zgraditev poslopja; vodil jo je višji svetnik ing. Otahal. Včeraj je bila licitacija

Tak bo pogled na knjižnico s Knežje ulice.

verziteni knjižnici ter končno našla sredstva za zgraditev knjižnice, za katero so se Slovenci borili vsa zadnja leta. V nemali meri pa bo zgrajena knjižnica zaslugi tudi bana Dravske banovine dr. Marka Natlačenca, ki je nujnost knjižnice na pravem mestu pravilno upošteval in pravilno tolmačil.

Kakor znano, bo čitalnica stala na parceli, kjer je stal nekoč knežji dvorec Auerspergov-Turjačanov, ki je bil po potresu leta 1895 odstranjen. Idejni osnutek za knjižnico je dal profesor Plečnik. S sodelovanjem tehničnega oddelka ban-

le za težakša, betonska, zidarska in železobetonska dela. Za oddajo teh del je bilo med podjetniki precejšnje zanimanje. Za vsa ta dela je v proračunu predviden znesek 5.837.000 Din. Izvedba teh del je bila oddana ljubljanskemu stavbenemu podjetju E. Tomažič kot najcenejšemu ponudniku. Ko bo to licitacijo odobrilo tudi ministrstvo, se bo z zgraditvijo takoj začelo, tako da smemo upravičeno upati, da bo vseučiliška knjižnica v evrovem stanju že letos dogotovljena.

Za vsa ostala dela bodo razpisane licitacije pozneje, vendar pa tako pravočasno, da časovno to na gradnjo ne bo vplivalo.

Mrliča so ukradli iz mrtvašnice

Javornik, 7. aprila 1936.

Marsikaj se pripeli v tako obširnem okraju kot je jeseniški industrijski revir, v katerem so si svoja stalna bivališča poiskali ljudje iz vseh delov države. Tudi marsikaj takega se pripeti, česar iz drugih krajev ni slišati. Tako je tudi slučaj, ki se je pripetil sinoči, najbrž osamljen v poročevalski kroniki.

Do daljšem bolehanju je v tovarniški bolnišnici, ki leži že na ozemlju župnije Koroška Bela, v ponedeljek popoldne umrl tovarniški delavec, Tomaž Rozman, star blizu sedeslet let. Ta je imel v sosednji župniji Gorje pri Bledu svojo malo domačijo, kamor pa je prihajal le ob sobotah, sicer pa stanoval v tovarniškem poslopju, takozvani hiši za samce.

Bolnišnica ima seveda svojo mrtvašnico in tja so prenesli tudi umrlega delavskega trpca, ga položili v rakev ter prižigali sveče, kot je to običaj pri vsakem, v bolnišnici umrlem. Svoji so bili seveda tudi obveščeni in naznanjeno jim je bilo, da se vrši pogreb v sredo popoldne na pokopališču na Koroško Belo.

Od tu dalje, dajmo besedo očividcu prizora:

»Ko sem se okoli tritret na 11 ponoči v ponedeljek vračal z Javornika proti Jesenicam, sem opazil, da se v mrtvašnici giblje neke poslave in premikajo luči. Postal sem in radovednost me je gnala, kaj naj bi to bilo. Naenkrat se vrata mrtvašnice odpro in v predvorju blišče stopi človeška postava, ki je nekaj težkega nosila na rami. Stal sem neopačen kraj ceste in videl, da gre postava po cesti navzgor proti Jesenicam ter z grozo opazil, da ji čez rame visi mrtev človek s še zvezanimi rokami. Kljub temu, da je bilo oblačno, se je v siju tovarniških oblačnic vse zelo dobro razločevalo. Človek je nesel mrtveca najmanj sto korakov do pod mosta, pod katerim vozi električna železnica na Javornik. Tam pa je v temi stal kmečki voz z vpreženim konjem, pred katerim je stal še nek spremljevalec. Ko je navedeni transport prišel do voza je vozač zavalil na voz mrtveca, ga pokril z rjuhami, sedel na voz, nakar je vse vkup zdijalo po cesti navzgor, da je prišel voz na most, ki veže cesto proti Gorjam.«

Celjske novice

7-letni sin delavca Zupanc Ciril iz Sp. Hudičje se je pri igri ponesrečil in si izpahnil levo roko. — Franc Molinik, 5-letni pos. sin iz Krnice pri Lučah je 4. t. m. stopil iz hiše. Zunaj je pihala močna burja, ki ga je s tako močjo tresla ob tla, da si je zlomil desno nogo. — 22-letni dijak Rudarske šole Grubišič Ivan, doma iz Kraljevice, je 6. t. m. na šolskem dvorišču tako nesrečno padel, da si je močno poškodoval levo koleno. — 32-letni hišar Divjak Avgust iz Rečice nad Laškim je 7. t. m., ko je vozil s težko naloženim vozom proti Laškem in so se mu pri tem konji splašali, padel tako nesrečno pod voz, da si je pri tem prizadel jezik, zlomil desno ključnico in tudi sicer močno poškodoval po obrazu. Vsi ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

Prostovoljna gasilska četa v Celju priredi v sredo, 15. t. m. ob 20 v Gasilskem domu predavanje. Predava kapetan II. r. g. Franjo Toš o vojnih plinih in napadih iz zraka.

Občni zbor Muzejskega društva. V torek zvečer je imelo Muzejsko društvo v Narodnem domu redni letni občni zbor. Obširno poročilo o delovanju društva v Celju in najbližji okolici je podal predsednik g. prof. Orožen, podpredsednik prof. Brodar pa je poročal o izkapaninah v Potoki z jalki in o novih paleolitih postajah v Mornovi z jalki in Spohovki. Za zbirko iz Potokov z jalki je dala občinska uprava celjska na razpolago primerno prostore v stari gimnaziji. Ker zbirke Muzejskega društva zelo naraščajo, bo treba kmalu pričeti misliti na nove prostore, ker bodo ti sčasoma premajhni. Za enkrat pa bo mogoče razmestiti bogato zbirko v sedanjih prostorih in bo ta zbirka gotovo atrakcija za tujce, ki prihajajo v Celje. Za častnega člana Muzejskega društva je bil na predlog g. predsednika Orožna soglasno iz-

voljen konservator g. dr. Franc Slele, ki si je pridobil z restauracijo celjskega stropa in slik v mestni župni cerkvi za umetnostno zgodovino Celja mnogo zaslug. V odbor so bili izvoljeni: gg. prof. Orožen, predsednik; dr. Franc Kotnik, ravnatelj Mohorjeve družbe, podpreds.; prof. Mlinar, tajnik; Zorko, pisar, ravnatelj okr. sodišča, blagajnik. Gg. prof. Brodar in Orožen sta podala načrt za delo v tekočem letu, ki se bo mogel deloma izvesti če bo zagotovljena podpora javnih faktorjev.

Koncert Celjskega Zvona. Devsko društvo Celjski Zvon poje na Vel. petek ob pol 8 zvečer v župni cerkvi veliko Tomčevcevo oratorijsko delo v dveh delih: »Kruh iz nebes« in »Odrešeniku svele«. Ti dve skladbi so bile prvič izvajane lanske leto na evharističnem kongresu v Ljubljani, kjer sta dossegli velikanski uspeh. Celjani, ki se evharističnega kongresa niste udeležili, ne zamudite izredne prilike, da čujete to izredno cerkveno delo našega priznanega skladatelja prof. Mat. Tomca.

Mlaka krvi na Marijinem trgu

Ljubljana, 9. aprila.

Razburljiv dogodek se je nudi pasantom sinoči okrog pol osme na Marijinem trgu. Blizu stopnic, ki vodijo v frančiškansko cerkev, je namreč nenadoma izpodrsnilo 85 letnemu upokojenemu bančnemu uradniku Jakobu Avšiču, ki stanuje Pred škofijo št. 20. Dobil je hude poškodbe na glavi, kjer si je prebil najbrž tudi kako važnejšo žilo. Začel je namreč močno krvaveti ter je na mestu, kjer je ležal z glavo na tleh, nastala cela luža krvi. Takoj poklicani reševalci so nezvestnega prepeljali v bolnišnico. Radi takojšnje pomoči je izven nevarnosti.

Maribor

Lekarne. Nočno lekarniško službo vršita Minatškova mestna lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu in Vavpotova lekarna »Pri angelu varhu« na Aleksandrovi cesti.

Prosvetno društvo v Hočah vzpizori na velikončni ponedeljek ob treh popoldne v Slomškovi dvorani igro »Graničarji«.

Zbor rezervnih častnikov. Uprava mariborskega pododpora UROIR vabi svoje člane na 10. redno letno skupščino, ki se vrši v četrtek, dne 23. t. m., ob 20 v dvorani restavracije Novi svet v Jurčičevi ulici 7.

»Putnikova« poslovalnica uraduje na Veliko soboto do 16., na nedeljo in v ponedeljek pa bo zaprta. Pač pa bo normalno poslovala podružnica v kolodvorski carinarnici na kolodvoru.

Občni zbor Nabavljalne zadruge drž. nameščencev se bo vršil v nedeljo, dne 19. t. m., v veliki dvorani Narodnega doma.

Polovična vožnja je dovoljena za Mariborski teden, ki se vrši v času od 1. do 9. avgusta v Mariboru.

Karambol

Ljubljana, 9. aprila.

Včeraj okrog tritret na dvanajst je prišlo na križišču Masarykove in Reesljeve ceste do težje prometne nesreče. Na križišču sta namreč trčila skupaj dva avtomobila in sicer osebni avtomobil zdravnika gosp. dr. Jemca in nek drug avtomobil, v katerem sta bila tudi nek kapetan in inženjer Luka Jovanovič. Oba sta na doslej še nepojasnjen način odnesla od nesreče hude poškodbe, tako da so morali intervenirati reševalci. Ing. Jovanovič so odpeljali v civilno, kapetana pa v vojaško bolnišnico. Ing. Jovanovič, ki je star 32 let in doma iz Zetseke banovine ter stanuje v Ljubljani Ambrožev trg 61, je dobil poškodbe po glavi, po stegnu in po nogi.

Predavanje o IV. olimpijskih igrah

Sinoči je priredil športni klub »Poljana« predavanje o letošnjih zimskih olimpijskih igrah v Ga-Pa. Predavala je priznana športnica Minca Rabičeva iz Moistrane.

Ona nas je v dveurnem predavanju, s pomočjo skioptičnih slik, popeljala v ta krasni smučarski raj, kjer so se letos borili najboljši športniki za čast in zmago svoje domovine.

Predavateljica je naravnost mojstrsko podala vse znamenitosti tega tekmovalja. Obnavljala je vsako panogo zimskega športa posebej. Poleg tega pa je rekla marsikatero na račun tega ali onega. Tako je izdala marsikako skrivnost, ki bi drugače ostala skrita. Pa, kdo bi ji zameril, da so tedaj, ko so zvedeli, da je Smolej na 50 km deseti, vsi Slovenci ponoreli. Ali da je znana kinoigralka Leni Riefenstalaova nadvse rada dajala jugoslovanskim smučarjem avtograme. Vse to pa je povedala s tako preprostostjo, da so jo vsi kar občudovali. Seveda je žela za svoje predavanje velik aplavz. Prirediteljem pa so bili vsi poslušalci hvaležni, da so zvedeli o olimpijskih zimskih igrah kaj več.

Kam s smučmi preko poletja

Smučka sezona je zaključena vsaj v glavnem; za najbolj navdušene smučarje pa bodo velikončni prazniki precej zadnji mejnik za letošnjo smuko. Kam in kaj torej z smučmi? Ali naj ostanejo kar pod streho, kamor smo jih položili po zadnjem izletu? Ali bomo kako drugače poskrbeli zanje.

Da ohranijo smučmi vse one lastnosti in sposobnosti, da nam bodo prihodnjo zimo zopet služile tako kot letos, jih moramo čez poletje na pravilen način spraviti. Po zadnjem izletu ali turi, ki smo ga napravili, je treba smučmi skrbno očistiti z bencinom ali pa terpentinom od vseh maž, ki so se ostale na smučih. Tako pustimo očiščene smučki kakih 14 dni, da se popolnoma izsuše.

Spodnji del smučki — drsalno ploskev — je treba še očistiti s kakim ostrim predmetom — steklom ali kako staro britvico. Če so robovi postali že slabi in okrogli, tedaj je treba smučki izstružiti ali pa montirati jeklene umetne robove.

Predno pa pričnemo z impregniranjem lesa, moramo očistiti vezi in potrgane jermene zašiti. Kovinske dele treba namazati z vazelinom ali s kako drugo stvarjo, da ne postanejo rjavi. Prav tako moramo poskrbeti tudi za jermenje, da ne otrdi in da se ne začne trgati pri nadaljnjem uporabi.

Nato pa pričnemo z impregniranjem lesa samega in to po možnosti čim prej. Nbolj je uporabna za impregniranje tale mešanica: 60% jelkovega katrana, 30% firneža, 10% sikativna. Ti odstotki veljajo za jesenov les, za hikor les vzamemo manjši odstotek katrana. To mešanico segrejemo v topli vodi do približno 10 stopinj Celzija. Nato segrejemo drsalno ploskev smučki, če je le mogoče na soncu, položimo smučki, da leže vodoravno z drsalno ploskvijo obrnjeno navzgor in s čopičem namažemo smučki s to toplo mešanico. Vse to pa vzgremo s kakim starim železom za likanje v les. Na noben način se ne sme pri tem uporabljati tako zvana »letlamp«, ker je v rokah neizkušenežev zelo slabo orodje. To ponovimo kake 4—5 krat toliko časa, da je les popolnoma nasičen. Po tej proceduri pustimo smučki v juliju in avgustu, da se nenapete suše na kakem prostoru, kjer ni preveč prahu.

Začetkom septembra smučki zopet namažemo, to pot pa z malo izpremenjeno mešanico, in sicer 30% katrana, 60% firneža in 10% sikativna. Segrejemo mešanico za 60 stopinj Celzija zopet v železom vlikamo v les. Po dveh ali treh dneh ostank izbiramo, smučki napremo in jih pustimo tako do zime.

Kako smučki napremo? Smučki na gornjem in dolnjem delu zvežemo tesno drugo ob drugo, pod vezi pa vtisnemo kake 4—7 cm široko desčico. Krivini smučki pa napremo na ta način, da potisnemo med obe krivini kako primerno oblikovano palico. Prav pri tem napenjanju krivin pa je treba izredno paziti, da niso krivine napete niti preveč niti premalo, kajti vse to vpliva neugodno na poznejšo vožnjo s takimi smučmi.

Tudi palice zahtevajo svojo! Ves usnjeni del, tudi ročaje, je treba namazati z mastjo za usnje, železne dele pa z vazelinom. Popraviti in urediti je treba tudi krpljice.

Prav tako je važna skrb za čevlje, da zdržijo dalje časa in da ne puščajo vode. Čevlje je treba očistiti z mrzlo vodo in krtačo vsake neenake gube in nabašemo v čevlje papir ali kaj alicnega. Najboljši so ašvedski specijalni natezalci. Nato pustimo, da se čevlji posušijo na prostem; na noben način se čevljev ne sme sušiti na peči, kajti usnje postane na ta način tako, da se rado lomi. Ko so čevlji posušeni, jih namažemo in pustimo take čez poletje. Začetkom prihajajoče zime jih pa namažemo še enkrat.

Kakor vidimo, zahtevajo smučki in vsa smučka oprema izredno velike negje. To je pa edini način, s katerim stvari lahko ohranimo dvakrat toliko časa in ostanejo vse čas prav dobro uporabljive.

Z romarji v Mekko

Pred nami je pristanišče Taufiq ob Rdečem morju. Modro zelena voda trepetla na širni gladini, na obeh straneh pa prehaja v ravnino puščavskega peska, ki sem pa tja vzvalovi v nasute gričke, ki jih je nanesel veter in jih slika v barvah, ki so dale ime temu morju. Iz pristanišča plove dan za dnem nešteto ladij na pol po Rdečem morju, ali pa se vračajo v evropske vode nazaj skozi Sueški prekop. Poleg carinikov je vse polno angleških častnikov in navadnih vojakov, kajti vojna je. Italijansko-abisinski spor tam doli splošno imenujejo »vojno«, kakor pri nas tudi. Več o njej ne vedo povedati, kakor vemo mi v Evropi celo manj, čeprav so tako blizu afriških bojišč. Evropski časopisi, ki prihajajo tja, so ponavadi že precej stari, oni pa, ki jih tam tiskajo, pa ne malo pomanjkljivi. Angleški častniki to vojno še prav posebno občutijo. Nekoč od njih, ki je bil premeščen iz Kaira tja, se je izrazil: »Sovražim vsako minuto, ki sem jo tu preživel.«

Romarji z vseh vetrov

Ko stojš na parniškem krovu, se ti prikazuje čudne slike tega rdečega filma: Prihaja skupina ljudi visokih postav, ki so ogrnjeni v halje z zlatimi našivi. Plapolajoča njihova pokrivala so pritrjena s konjsko žimo. Prvi vtis, ki ga dobiš pri tem, je, kakor da vidiš pred seboj samega Ibn Sauda, tako zelo Evropeca spominja ta obleka na velikega arabskega kralja. Nalahno upognjen nos, priostrena brada, vse je popolnoma slično. Najmočnejši in največji med to skupino ljudi se loči od drugih po krvoločno bliskajočih se očeh, v katerih se bere veliko sovraštvo do vsega in vsakogar, ki ne veruje v Mohameda. Silen je ta njegov pogled!

Za temi je druga skupina ljudi, ki so namenjeni v prvi razred, po evropsko napravljeni, brez ovratnikov, neobriti. Kot kaznjenci, ki so pravkar ušli iz zaporov! Tudi dve ženski spadala v to družbo. Oblečeni sta v kafunasto obleko in zavite v velik šal, prav kakor mumije. Kakor hitro njihovi možje opazijo kakega fotografa, že jih s silo naženejo v kabino.

Pojavijo se zopet trije Turki, ki jih izdaja značilni fes. In še četrta skupina, peta, šesta, vsaka po svoje značilna, na svoje ponosna.

Zanimivo je gledati vse te skupine ljudi, kako z nezaupanjem opazujejo druga drugo. Vsaka je čisto sama zase, ne meša se v drugo, razen v prav nujnih primerih, čeprav imajo vsi skupni cilj: Mekko. Skupine govore med seboj vsaka v svojem jeziku, v sili se razgovore z znaki ali v francosčini.

Angleški častniki do dna duše sovražijo vse, kar je mohamedanskega, enako tudi neko Američanko, ki je prestopila v islam in se vozi v Mekko na božjo pol.

Svak Ibn Sauda - tolmač in vodnik

20-letni mladenič, ki vodi arabsko skupino, zna dobro francosko. To je svak kralja Ibn Sauda,

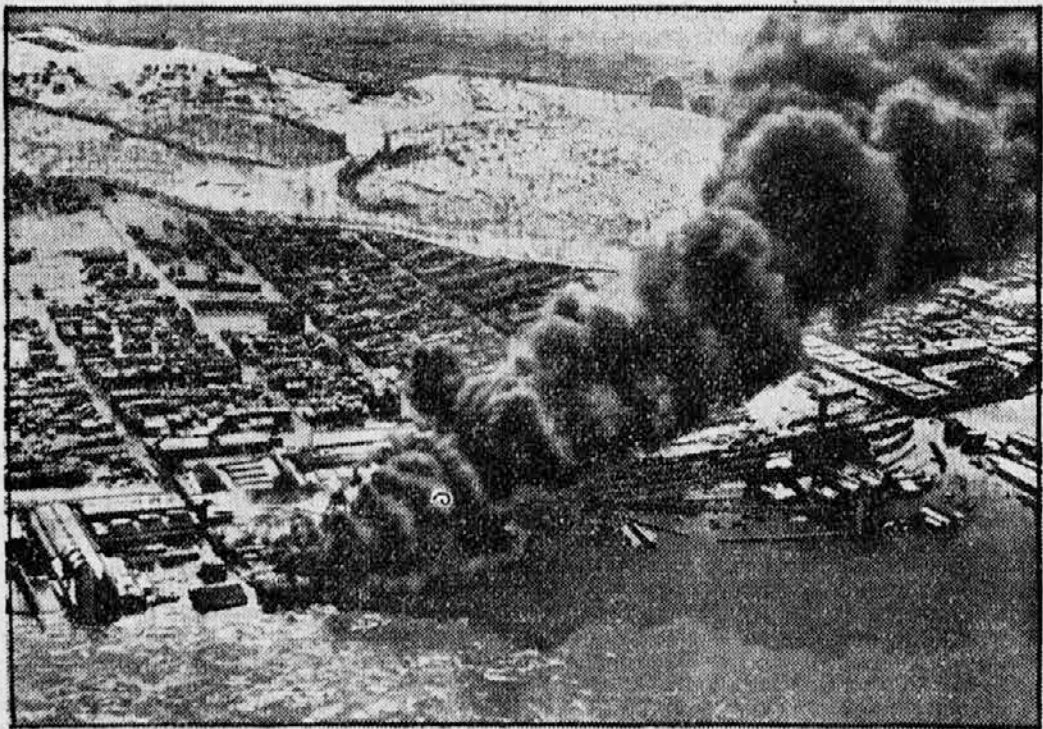
knez Fauz Ibn Salaam. Njegov oče Nuri Ibn Salaam je bil pred svetovno vojno poglavar nekega beduinskega plemena, sedaj pa biva v Damasku. Sin potuje v Mekko ne samo na božjo pol, temveč tudi z namenom, da obišče svojega svaka in sestro. Z njim potujeta dva tajnika, njegov voznik, dva strežaja ter njegov 10-letni brat, ki po svojih potezah in debelih kitah izgleda kot kakšna deklica. Knez Fauz Ibn Salaam zna od vsch, ki so v njegovi družbi, edini pisati. On tudi moli naprej vsakdanje molitve, njemu je poverjena vzgoja 10-letnega princa. On čita vsej družbi tudi dnevne zanimive dogodke iz časopisa »Ahrama«, razlaga slike iz arabske »Ilustracije«: Ibn Sau, odposlanec v Iraku, člani delegacije pri egiptskih pogajanjih, slike o nemirih v Siriji, slike novega angleškega kralja Edvarda itd. Vse to zanima ljudi tudi v teh

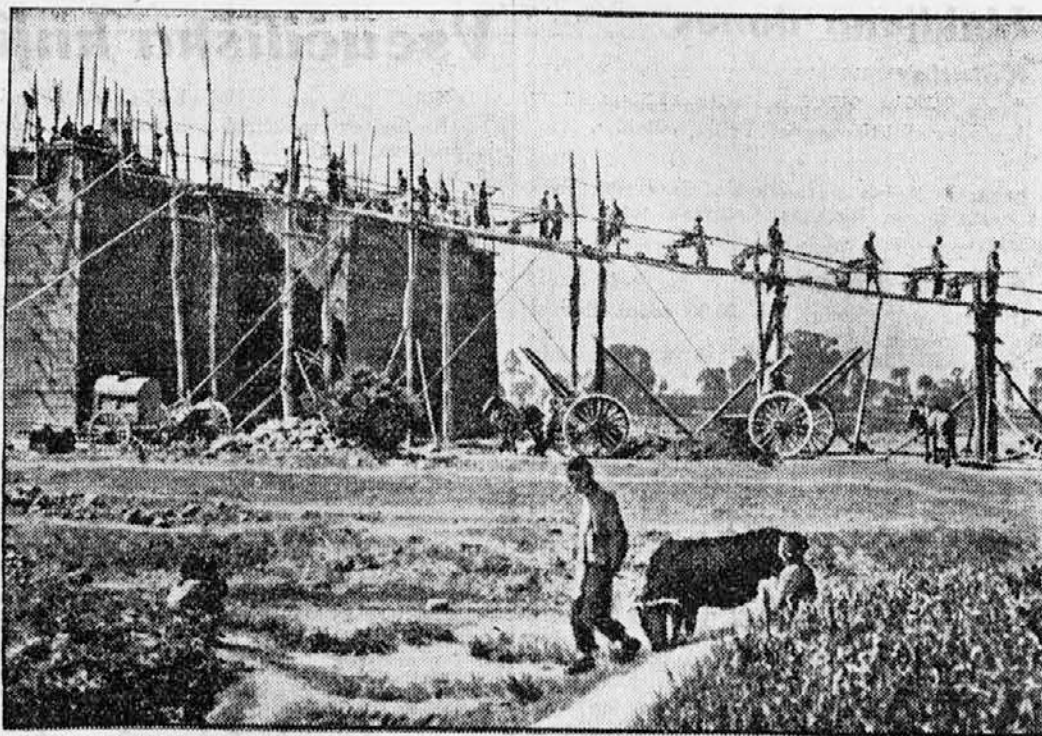
kraji. Toda pogled 20-letnega mladeniča je vse nekaj drugega kot zloben. Mož je kljub svoji krvoločni zunanosti nad vse šegav, domač in zabaven. To je človek, ki je potoval že mnogo tudi po Evropi. Bil je v Berlinu, Parizu, v Londonu, pa tudi že na Dunaju. Zelo rad se spominja evropskih zabavišč, ki mu očitno tudi zelo ugajajo. S posebnim navdušenjem govori o evropskih barih, daljših in kinih. Ničesar pa noče slišati o politiki, niti besede. Tudi ne o razmerah v Damasku, kjer živi njegov oče in odkoder potuje.

Arabska pesem

Afrika je Evropi zelo blizu... Povsod v severnoafriških mesih lahko poslušas na radio, v kinih, na gramofon evropske šlagerije, vse mogoče moderno glasbo, toda tu med pravimi Arabci pa slišiš le enolično, ubijajočo arabsko pesem. Tu na ladji, ki neprestano drsi med sinjino morja in neba, kjer silijo kvišku pred teboj skalnati otoki, kakor da hočejo v nebo, na teh koralnih pečinah med varajočimi griči in oblaki — tu je ta enoglasna pesem edino mogoča. Polglasno se dviga s krova, vedno znova se ponavlja in zmirava v daljini. Vedno iste melodije, le ritem jih

Olje gori v poplavlje njih predelih Amerike.

Nov kitajski zid so začeli graditi v provinci Kvangsi proti navalu komunističnih čet s severa.

spreminja, prav kakor puščavo, ki v njej ni življenja...

Čist v sveto mesto

V Djeddahu, pristanišču Mekke naenkrat izginijo Arabci in Turki v »veliko kopel«. Popolnoma izpremenjeni pridejo iz nje. Meslo dragocenih oblačil, obteženimi z zlatim nakitom, mesto svile itd. vidiš samo še dva kosa sukna. Z enim so ti svojevrstni kopalci oviti okoli trupa, z drugim pa so ogrnjeni preko ramen. Tako določajo njihovi verski predpisi. Ta dva kosa sukna, brez pokrivala na glavi, to je vse, kar sme imeti romar na sebi, ko pride v sveto Mekko. Le tajnik ima opasano usnjeno torbo — gotovo hrani v njej denar, ki so mu ga zaupali romarji. Dod tamošnjim vročim soncem je že to velika pokora, da si romarji ne smejo pokriti glave.

Oni trije neobriti možje niso menjali obleke, ker spadajo k Sinitom in ne k Sunitom kot ostali. Umivanje zanje sledi pozneje, in obred je popolnoma drugačen.

Francoščino na pomoč!

Čudno je to: Troje skupin je tu. Vse tri imajo isto sveto pismo, koran. Vsi poznajo to sveto pismo v prvotnem jeziku — pisnici arabščini. Vsi gredo isto pot, v Mekko. Pa se vendar skoraj ne razumejo! In če se ne bi posluževali v takih primerih francoščine, bi bilo še mnogo težje. Vse, kakor se vidi, kakšno veljavo ima tudi v Orientu francoski jezik. Če prav premislimo, je to skoro tako smešno, kakor če bi se krščanski Evropejci iz različnih držav morali posluževati kitajskega jezika, ako bi se hoteli razumeti!

Le eno je, v čemer so si vsi muslimani na krovu edini. Po sončnem zatonu vidiš, kako se obračajo vsi proti zahodu. Zdaj molče, zdaj zopet kričijo z rokami proti nebu in molijo svojega Mohameda.

V pristanišču Djeddah

Je z ladjo mogoče priti samo podnevi. Pred obalo samo je namreč vse polno nevarnih čer, nikjer pa ni luči, da bi kazala nevarna mesta, kjer ladija lahko nasede. Zdi se, kakor da je narava sama pripomogla k temu, da je dostop do svetega mesta čim težji, posebno za histe, ki ne prihajajo s pobožnim srcem. Daleč pred mestom morajo ladje spustiti svoja sidra. Po romarje pridejo široke jadrnice, da jih popeljejo na suho, na posvečeni kos arabske zemlje. Sama ta vožnja z jadrnicami traja kako uro.

Mesto, ki prisluškuje...

Ko od morja gledaš prostrano mesto, imaš vtis, kakor da je prav enako evropskim. Toda varljivi vtis izgine, ko se mestu približaš. Niso sicer redke visoke hiše s petimi ali šestimi nadstropji, toda vse mesto je kakor trdnjava, zgrajena na silnih temeljih. Stavbe so iz svetlosive opke, često pobeljene, da se še bolj blešče v vročem soncu. V zgornjih nadstropjih so vzdani leseni nastavki — mostovi, ki so čudovito lepo izrezljani, z vsakovrstnimi pripravami, s katerimi se lahko ta nastavek popolnoma zapre ali samo

deloma. Na zunaj učinkujejo te zgradbe odbijajoče, neprijazno. Toda stvar je drugačna. Leseni nastavki so za hiše isto, kot so za oči varnostna očala. Velike sobe so naravnost temne v primeri z bleščečo svetlobo, ki je zunaj na ulici. Iz sob vodijo vrata k imenovanim lesenim nastavkom z zamreženim oknom, ob katerem so sedeži, obloženi z divnim preprogami. Prostor je velik kot pri nas pol sebo, toda tu se zdi kot mal, udoben kotiček. V njem sede lahko oblečene ženske, po turško sede, tudi leže ali se igrajo, pijejo kavo in opravljajo ročna dela. Gibljejo se, kakor se jim poljubi, kajti nihče jih ne more videti skozi zamreženo okno iz ulice. Vidijo pa lahko vse, kar se dogaja zunaj, udeležujejo se tako pouličnega življenja, čeprav so tal rekoč odsotne. Hladno in zračno je v tem kotičku, mi Evropeci ne moremo prav občutiti ugodja, ki ga uživajo Arabci v tem svojem hladnem zavetišču.

Na trgu

V središču mesta je velik trg. Široke tržne ulice so vse pod streho. Ob hišah sede rokodelci sredi svojih pisanih izložb in prodajajo svojo robo. Od evropskih izdelkov vidiš le črne dežnike. Vsak trgovec jih ima gotovo nekaj ducatov na prodaj. Le čemu naj jih človek v tem kraju, kjer nikoli ne dežuje, rabi? Pač, Arabci jih rabijo kot sončnike.

Po sredi ceste med izložbami na obeh straneh vidiš pešce v fantastično lepih oblačilih, natovorjene osle, nerodne kamele, hitre avtomobile, ki jih vozijo mladi podjelni Arabci. Okoli glave ovito pokrivalo jim vira v vetru. Vse je izredno snažno in mirno. Celu uro lahko hodiš po ulici, pa ne boš srečal Evropejca, ali koga, ki bi te nadlegoval.

Zamrežena okna, zastirle duše...

Proti tujcem so Arabci zelo nezaupljivi. Tam doli se ni znano, da Evropejci dajejo napitnino, da so to ljudje, ki bi se jih dalo izrabiti. Pri teh ljudeh in pri tem redu, ki ga je vpeljal kraj Ibn Saud, morda še dolgo ne bo prišlo do tega. Zadrževanje osle, nerodne kamele, hitre avtomobile, ki jih vozijo mladi podjelni Arabci. Okoli glave ovito pokrivalo jim vira v vetru. Vse je izredno snažno in mirno. Celu uro lahko hodiš po ulici, pa ne boš srečal Evropejca, ali koga, ki bi te nadlegoval.

V času romanja v Mekko tujcem ni dovoljeno, da bi se podajali v notranost dežele. Vsa dežela je prav tako, kot vsaka mestna hiša: Skozi zamreženo okno gleda Arabec v svet, kaj se dogaja v Afriki, kaj v Evropi. Od zunaj pa razen gostov ne more nihče pogledati v tajna arabske notranjosti.

Kazen ne odleti. Med potjo iz šole sta se lotila dva učenca tretjega tovarša in ga tepla. Mimo pride tujec, ki pretepajoči klopiče razdruži in vpraša po vzroku dražbe. »Nalogo je narobe napravil,« pravi eden od dveh napadalcev; midva sva jo prepisala in dobila slab red.

Mrtvi in dva živa

To je bil obraz petdesetletne žene, čeravno je vedel, da jih še niti štirideset nima. Njene poteze so bile ostre, nekaj grenke, nekaj trudne.

Takrat ga je pogledala in se srečala z njegovim nemirnim pogledom. »Da,« je rekla, »zdaj je osem let, odkar je mrtev.«

Prikimal je poln sočustvovanja. »Da, da, čas strašno hitro mineva.«

»Hitro? Ah, ne, meni se zdi, kakor da je že sto let od takrat.«

»Ali si tako žalostno živela?« je vprašal. Pri tem vprašanju ga je stisnilo za grlo.

Njeno lice se je malce skremžilo, pogledala je predse.

»Žalostno,« je rekla. »Če nas lahko vidi tukaj na zemlji, potem mislim, da mora mnogokrat jokati zaradi tega, kar nam je storil. Saj mu ne očitam ničesar. Nikar ne misli tega. Vem, on je hotel najboljšo, toda za naju je pač bilo najtežje.«

Berger od tesnobe ni vedel, kaj bi odgovoril. Tedaj je dvignila svoj obraz, kakor da bi hotela nekaj otresti raz sebe.

»Ne govoriva dalje o tem,« je rekla. »Saj itak nič ne pomaga. Resnica pa je, da ga zelo pogrešava. Saj sam veš, kako dober je bil.«

Berger je negotovo pogledal navzdol na njena dva kovčega in dejal — samo, da bi obrnil smer pogovora: »Ali stanuješ zdaj v tem mestu? Ali šele prihajaš?«

Vprašanje, kakor da jo je zmedlo.

»Niti eno, niti drugo,« je odgovorila. »Ustavila sem se na potovanju. Potem se je odločno zbrala: »Rekla

ti bom vseeno, Erik. Sprejela sem mesto gospodinje.«

Zdrnil se je, prepadel in nejeveren. »Ti?«

Prikimala je.

»A Georg?«

»Radi njega je vendar vse to. Majhno delo v uradu nama je dalo le za hrano, z možem pa sva vedno tako hotela, da bi bilo kaj prida iz fanta. Saj vendar veš, kako pogosto je Arne o tem govoril. Zato je bila moja dvojna dolžnost, sem si rekla.«

»Da, da, ali ne razumem —? Kaj si napravila s fantom?«

»Stanuje pri moji materi. In tako izven svoje službe lahko še kaj malega zaslužim in prištedim par kron. Sin je dobil službo kot tekač. Le za pol dneva, ker mora še v šolo, ubogi fant. Pa je zelo pameten dečko, poleti bo delal sprejemni izpit za gimnazijo.«

Berger je spet občutil bodljaj v svoji vesti.

»Ester,« je dejal. »Ali nas ne bi malo obiskala, zdaj, ko si že v tem mestu?«

Bridko se je nasmejala. »Kaj se boste brigali za vdovo?« je rekla. »Vdova je vedno sama. Zato je dobro, da sva vsaj dva. Toda iz hiše greva redko. Hudo bo, ko ga ne bom več imela.«

»Pridi, napisal ti bom naš naslov.«

Napisal ga ji je malce vročičen in dal.

»Hvala,« je rekla. »Zdaj pa moram iti, sicer mi vlak uide. Na svidenje, Erik. Pa doma lepo pozdravi.«

»Hvala, bom. Zelim ti mnogo sreče. Hočeš, da ti pomorem nositi?«

Pomagal ji je, da je našla prijetno mesto in je čakal pred vlakom, dokler ni potegnil. Opazil je, da ji je to dobro storilo in je pri tem tudi sam občutil neko posebno važno veselje.

Grenki in boleči vtis tega srečanja se je mešal v njegovo razmerje do Lüdersena. Dal mu je povoda, da je začel primerjati različne razmere, in v njih živje trije udeleženci onega nesrečnega dneva. In se je vprašal: zakaj mu je ta dan edinemu prinesel ugodnosti, nam ostalim pa neugodnosti? Zakaj njega — tudi v lastni njegovi zavesti — povišuje to, kar nas ponižuje? Quisthus je moral umreti, njegova družina pa je skoraj propadla. Jaz sam hodim okrog kot neboljlen, pozabljen in večen poduradnik. Na Lüdersena pa je padla vsa nezaluzena slava in povišanje. Ze več od osem let blodim okrog kakor norec. Čas je že, da nekaj storim. Kar tako poceni ne bo odnesel svoje glave.

Ko je pripovedoval Heleni o svojem srečanju z gospo Quisthus, ga je poslušala s svojim obupno bledim obrazom in ga ni nič prekinjala. Ko je končal, je začela jokati: »Uboga, uboga Ester,« je jecljala.

Tedaj jo je čvrsto pogledal.

»Vidiš, tako bi se godilo tudi tebi, če bi se ti takrat izpolnila želja.«

»O Erik, tega nisem nikdar želela.«

Toda stara grenkoba je narasla v njem in postal je trd.

»Pač,« je odgovoril, »izbire nisi imela: ali tako — ali pa tako, kakor si zdaj.«

Milo ga je pogledala. »Vem, bila sem strašno nepravilna do tebe. Ali ne boš skušal, da to pozabiš?«

Pokril si je glavo z rokami, tako da so mu oči bile zakrite. V temini pod rokami je zaprl tudi svoje oči in dolgo sedel negiben.

»Da,« je odgovoril končno, »pozabil sem itak že, tako v glavnem. Zdaj me je samo močno presunilo. Toda od zdaj naprej te ne bo več mučil s tem.«